

ZAPISNIK

sa 8. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, održane 6. oktobra 2021. godine

Sjednica je počela u 9.05 časova.

Sjednici je predsjedavao Branimir Gvozdenović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Simonida Kordić, Daliborka Pejović, Predrag Sekulić, Jevto Eraković i Amer Smailović.

Sjednici nisu prisustvovali: Branko Radulović, Danilo Šaranović, Dragan Krapović, Maja Vukićević, Danijela Đurović, Fatmir Gjeka i Suada Zoronjić.

Poslanice Maju Vukićević i Danijelu Đurović mijenjali su poslanici Dejan Đurović i Dragan Vukić, a poslanike Danila Šaranovića i Dragana Krapovića poslanici Vladimir Martinović i Zdenka Popović.

Sjednici su prisustvovali: Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa EU i nacionalna IPA koordinatorica, Bojan Vujović, zamjenik glavnog pregovarača – nacionalnog IPA koordinatora, Irena Bošković, šefica grupe za programe sa zemljama nečlanicama u Kancelariji za evropske integracije, Milica Abramović Radivojkov, šefica Grupe za programiranje Ipe u Kancelariji za evropske integracije; Janko Odović, državni sekretar u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Bojan Paunović, v.d. direktora Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Ivana Maksimović, v.d. direktora za upravljačku strukturu u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Marija Vukčević, v.d. direktorice Direktorata za ugovaranje i finansiranje sredstava EU pomoći u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja; Boro Lučić, direktor Uprave javnih radova Crne Gore i saradnice u Upravi Milica Bakić, Bojana Mitrić i Anđela Božović; Nebojša Veličković, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Vladislav Bojović, v.d. generalnog direktora Direktorata za plaćanje u Ministarstvu u poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Sjednici su prisustvovali sekretarka Odbora Marija Maraš i saradnik u Sekretarijatu Odbora Luka Pejović.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu.

* * * * *

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović kazao je da je za sjednicu predviđen sljedeći

DNEVNI RED:

1. **Konsultativno saslušanje na temu: Informacija o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2020. godinu.**

U cilju usvajanja zaključaka i zapisnika sa prethodne sjednice Odbora, kao i postizanja dogovora članova Odbora povodom narednih aktivnosti, Gvozdenović je predložio dopunu dnevnog reda tačkom Razno.

Članovi Odbor usvojili su sljedeći

DNEVNI RED:

1. **Konsultativno saslušanje na temu: Informacija o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2020. godinu.**
2. **Razno.**

* * * * *

TAČKA 1

INFORMACIJA O PROGRAMIMA PODRŠKE EVROPSKE UNIJE CRNOJ GORI ZA 2020. GODINU

U uvodnom izlaganju, Gvozdenović je podsjetio da su dva ključna pitanja u ovom sazivu Odbora za evropske integracije: proces harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, odnosno procjena usklađenosti zakona sa pravnom tekovinom EU, i finansijska perspektiva procesa pristupanja Crne Gore Uniji. U tom kontekstu, tema korišćenja fondova EU jedna je od ključnih tema u fazi pripreme za članstvo u EU, kazao je Gvozdenović i dodao da IPA daje mogućnosti Crnoj Gori da realizuje brojne nacionalne reforme i projekte i na taj način riješi ključne izazove, ali i da se pripremi za odgovornosti kao buduća država članica EU. On je podsjetio da je 8. sjednica Odbora bila zakazala za kraj jula, ali je odgođena kako bi predstavnici izvršnih struktura dostavili dodatne informacije i podatke za koje su članovi Odbora bili posebno zainteresovani. Predsjednik Odbora je kazao da su članovi Odbora bili posebno zainteresovani za konkretnije informacije o stepenu iskorišćenosti IPA fondova, naučenim lekcijama iz prethodne dvije finansijske perspektive, kao i strategiji za narednu IPA III perspektivu.

Nakon što je predstavio goste na 8. sjednici, predsjednik Odbora je riječ dao gđinu **Janku Odoviću**, državnom sekretaru u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja da predstavi Informaciju koja je predmet rasprave iz ugla njegovog resornog ministarstva.

Odović je u svom izlaganju kazao da nije zadovoljan stepenom iskorišćenosti IPA sredstava, te svoj stav obrazložio činjenicom da je, u okviru indirektnog upravljanja fondovima, iz EU bilo opredijeljeno ukupno 141,9 miliona eura, a do sada je Crna Gora ugovorila oko polovine iznosa (70,74 miliona). Slična primjer, dodao je Odović, vidi se i u okviru nacionalnog kofinansiranja: bilo je opredijeljeno 66,15, ugovoreno je 18,95 miliona eura, a isplaćeno 12,16 miliona eura. Malo bolja iskorišćenost, ali ne u potpunosti, je u oblasti direktnog upravljanja, u okviru koga je planirano 114,74 miliona eura, ugovoreno 99,92 miliona eura, a isplaćeno 77,74 miliona eura.

Kao razlog ovakvom stanju, Odović je istakao potrebu za obučavanje kadra koji će, nakon što Crna Gora postane članica EU, raditi na pripremi i sprovođenju projekata u okviru strukturnih fondova. Kao ključne izazove u ovoj oblasti Odović je naveo veliku fluktuaciju zaposlenih iz IPA struktura, jer, kako je kazao, dobro utvrđena i obučena struktura garantuje kvalitetno urađen posao i maksimalnu iskorišćenost raspoloživih IPA sredstava. Takođe, kroz analizu stanja uočeno je da određene implementacione jedinice imaju određene izazove u oblasti ljudskih kapaciteta, a primjer je Uprava za javne radove, zaključio je državni sekretar u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja.

Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa EU i nacionalna IPA koordinatorka, predstavila je ključne informacije iz razmatranog dokumenta. Analizirajući procjenu iskorišćenosti sredstava za IPA I (period 2007–2013), Kordić je kazala da je on gotovo stoprocentan (96%). Međutim, širi kontekst iskorišćenosti sredstava podrazumijeva da se u narednom periodu afirmiše veća količina sredstava koju EU opredjeljuje Crnoj Gori kroz IPA instrument.

U okviru narednog sedmogodišnjeg perioda, odnosno finansijske perspektive IPA III, važno je govoriti o unapređenju kapaciteta za planiranje i realizaciju „zrelih“ projekata. Novina za crnogorsku administraciju u ovom periodu biće i usmjerenost na sektorski pristup, što znači da koliko ministarstva budu kvalitetno radila na izradi sektorskih strategija razvoja, toliko će snažnije biti opredjeljenje EU za projekte koje oni budu kandidovali za finansiranje, dodala je Kordić. Ona je još jednom ukazala na postojanje zadatih procedura i pravila koji važe za sve države kandidate i da ovaj period treba da posluži kao priprema za obavezno ispunjavanje pravila u okviru kohezivne politike.

Kada je riječ o nedostatku kapaciteta i odlivu kadra iz IPA struktura, Kordić je mišljenja da je odliv kadra izazov koji postoji od početka korišćenja EU fondova, jer kada službenici ovladaju vještinama, a bolje su finansijski podržani kroz spoljne konsultantske angažmane i rad u privatnom sektoru, odlaze iz IPA struktura. Kordić je kazala da je, kao prvi korak u rješavanju ovog izazova, Vlada Crne Gore u decembru 2018. godine donijela Odluku o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na radnim mjestima za decentralizovano/centralizovano, indirektno/direktno i podijeljeno upravljanje sredstvima u okviru IPA.

Govoreći o izazovima na nivou stepena bolje iskorišćenosti sredstava pomoći, Kordić je pomenula i nedostatak sredstava za pretfinansiranje i kofinansiranje kao značajan ograničavajući faktor za učešće korisnika u pozivima za finansiranje projekata. S tim u vezi, ona je istakla donošenje Zakona o finansiranju lokalne samouprave i osnivanje Fonda za podršku opštinama za pretfinansiranje donatorskih projekata, kao važne korake koji su preduzeti u cilju rješavanja ovog problema. Značajan izazov sa kojim se suočava cjelokupna administracija je i priprema zrelih projekata, što podrazumijeva pravovremenu i kvalitetnu pripremu projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih pitanja, odnosno ispunjavanje svih preduslova za nesmetanu realizaciju projekata, prije svega infrastrukturnih. Kao instrument iskorišćenosti ponuđenih sredstava, Kordić je pomenula Zapadnobalkanski investicijski okvir, koji podrazumijeva finansiranje krupnih projekata, a Crna Gora je iz ovog fonda do sada iskoristila 200 miliona eura. S tim u vezi, Kordić je istakla da je u toku ažuriranje liste prioriternih infrastrukturnih projekata za naredni sedmogodišnji period.

Predsjednik Odbora Gvozdenović je predložio da Odbor za evropske integracije u narednom periodu organizuje okrugli sto na temu liste infrastrukturnih projekata i rada Nacionalne investicione komisije, kako bi se zajednički djelovalo u cilju što boljeg planiranja krupnih investicionih projekata za naredni finansijski period. U svom odgovoru na komentar gdina Odovića vezano za postojanje Uredbe Vlade o finansijskom dodatku zaposlenima u IPA strukturama, Gvozdenović je kazao da bi takvu uredbu, ako postoji, trebalo i primjenjivati, te izrazio nadu da će kao rezultat ove sjednice doći i do operativnije primjene ove uredbe i to u skladu sa učinkom samog zaposlenog.

Potom je riječ dao **Boru Lučiću**, koji je na čelu Uprave javnih radova i bavi se prevashodno infrastrukturnim projektima, i pitao ga za glavne izazove sa kojima se suočava Uprava, te konkretno kada očekuje izgradnju Klinike za infektivne bolesti i Klinike za dermatovenerologiju.

Boro Lučić, direktor Uprave javnih radova je pomenuo probleme u komunikaciji sa Delegacijom EU u prethodnom periodu, kao jedan od ključnih izazova, ali i nekvalitetnu tendersku i projektnu dokumentaciju za projekte koji su ugovarani. Kao izazov je istakao i popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u Upravi, budući da službenici moraju imati širok spektar specifičnih znanja: inženjerske licence, ali i poznavanje ekonomije, prava i drugih oblasti u zavisnosti od pozicije. U tom smislu, Lučić je kazao da dodatak na zaradu od 30%, predviđen pomenutom Uredbom, nije dovoljan da se zadrži adekvatan kadar u ovoj oblasti. Pitanje ljudskih kapaciteta rješavaće se sistemski, zaključio je Lučić, navodeći primjer licenciranog inženjera koji zauzima poziciju samostalnog savjetnika I, pozicije koja je na nivou ukupne crnogorske administracije prilično uopšteno postavljena.

Kada je riječ o pripremi projektne dokumentacije, Lučić je kazao da se Uprava najviše oslanja na konsultantske usluge, te da su održani brojni sastanci sa korisnicima, odnosno sa predstavnicima ministarstava, u cilju unapređenja međuinstitucionalne komunikacije

i razmatranja mogućnosti rješavanja pitanja nedostatka kadra u samim ministarstvima, koji bi, kao članovi evalucionih komisija, učestvovali u odabiru najboljih projekata. Naredne aktivnosti će biti usmjerene i ka razvoju elektronskog upravljanja projektima i monitoringa projekata nakon sklapanja ugovora. Što se tiče Klinike, čekali su se odgovori Delegacije EU, kazao je Lučić i dodao da uskoro očekuje zeleno svjetlo Delegacije, kako bi se krenulo u realizaciju tenderske procedure.

Vladislav Bojović, v.d. generalnog direktora Direktorata za plaćanje u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u obraćanju prisutnima je govorio o izazovu neiskorištenih sredstava, odnosno potencijalnog gubitka sredstava iz pretpristupnih fondova. Bojović je kazao da kašnjenje usvajanja Predloga zakona o potvrđivanju Sektorskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije nije jedini razlog gubitka sredstava, već i proceduralne poteškoće, u smislu da u nedostatku efikasne strukture i procedura Crna Gora koristi novac dobijen iz 2018. godine, a sredstva iz 2019. i 2020. godine su još „na čekanju“. Ministarstvo planira do kraja godine da pristupi izmjenama procedura i rješavanju sistemskih izazova, da bi se iskoristilo što više sredstava, kazao je Bojović. On je dodao da je postojala bojazan da Crna Gora izgubi oko 5-6 miliona eura, zbog čega se urgentno reagovalo kroz direktnu komunikaciju sa korisnicima, uvođenjem avansnog plaćanja do kraja godine, kako bi korisnici nakon potpisivanja ugovora dobili polovinu dogovorene podrške, uz bankarsku garanciju. On je naglasio da ova mjera već daje rezultate. Još jedna od operativnih mjera u cilju sprečavanja gubitka sredstava je uvođenje faznog plaćanja, što znači da korisnik kada završi jedan dio investicije može da aplicira za nepovratna sredstva za taj dio investicije, a kada završi kompletnu investiciju, dobija potpuni iznos bespovratnih sredstava.

Bojović je konstatovao i sporost u samom ugovaranju projekata i neophodnost izmjena procedura za pribavljanje sredstava od Investiciono-razvojnog fonda. Osnivanje regionalnih kancelarija za direktnu komunikaciju i koordinaciju sa korisnicima je još jedna od aktivnosti koja se planira u najskorije vrijeme, najavio je Bojović. Kao jedna od obaveza Direktorata za plaćanje, u cilju zatvaranja poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, je transformacija u zasebnu agenciju i izdvajanje iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Što se tiče dinamike objavljivanja poziva za apliciranje, ona se mora uskladiti sa realnim mogućnostima i kapacitetima poljoprivrednika da razviju investiciju i povuku sredstva. Ukazao je na činjenicu da se pozivi objavljuju predviđenom dinamikom, pa je trenutno u toku kontrola dostavljenih zahtjeva za dodjelu podrške kroz Treći javni poziv za Mjeru 3, dostavljanje zahtjeva za dodjelu podrške kroz Prvi javni poziv za Mjeru 7, koji je otvoren do 30. septembra tekuće godine, a da se do kraja septembra planira objavljivanje Trećeg javnog poziva za Mjeru 1. Takođe, do kraja godine planira se objavljivanje Četvrtog javnog poziva za Mjeru 3. Bojović se osvrnuo i na mjeru 7 u okviru IPARD-a, koja se odnosi na diverzifikaciju gazdinstava i razvoj poslovanja i namijenjena je podršci ruralnom turizmu, i rekao da se ona odnosi isključivo na ruralna područja na iznad 600 m nadmorske visine.

Gvozdenović je pozvao kolege iz pozicije i opozicije da vode računa o zakonima čije usvajanje direktno utiče na mogućnosti korišćenja IPA sredstava, kako se ne bi dešavalo da, u nedostatku zakonodavog okvira, nije moguće primijeniti proceduralna pravila i objaviti pozive za apliciranje. Potom je otvorio raspravu.

Komentarišući dinamiku obrazovanja radnih grupa, član Odbora **Predrag Sekulić** mišljenja je da evropske integracije nisu prioritet Vlade niti parlamentarne većine, ističući da nije samo izgubljena godina dana vremena, već i određeni iznos novca. Sekulić je podsjetio da je u 2019. godini na nivou Ministarstva poljoprivrede realizovano preko 200 projekata i investicija u iznosu preko 12 miliona eura, a isplaćeno oko 7 miliona eura bespovratne pomoći. Predlog zakona o potvrđivanju Sektorskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je usvojen u maju 2020. godine, a odobrena su sredstva u novembru 2020. godine, potvrđujući da je izgubljeno 6 mjeseci vremena. Ljudski kapaciteti jesu bitan izazov, kazao je Sekulić, ali je skrenuo pažnju da je dio kadra prestao da radi zbog namjere nove vlasti da ne zadrži model funkcionisanja prethodne, a ne zbog njihovog odlaska u privatni sektor, što ne doprinosi boljoj iskorišćenosti pretpripravnih fondova niti evropskom putu Crne Gore.

Zamjenik člana Odbora **Vladimir Martinović** podsjetio je da Uprava javnih radova ima veoma važnu ulogu u razvoju Crne Gore, zbog čega je značajno ukazati na pitanje nedostatka ljudskih kapaciteta i niskih zarada u toj instituciji, kao faktora koji dodatno otežavaju djelovanje Uprave. Zbog toga, dodao je Martinović, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja bi moralo imati više senzibiliteta za dodatnu motivaciju zaposlenih u ovoj oblasti. Martinović je izrazio očekivanje da će se Uprava javnih radova suočiti sa izazovima na adekvatan način i potvrditi rezultate rada, uz podršku poslanika, ali i izvršne vlasti. U odgovoru poslaniku Sekuliću na propušteno vrijeme u izboru članova radnih grupa i zaposlenih u državnoj administraciji, Martinović je kazao da je pitanje evropskih integracija i evropske agende previše ozbiljno i odgovorno da bi se njime bavili na politikantski način, a posebno uzimajući u obzir realizaciju projekata u oblasti poljoprivrede u prethodnom periodu. Što se tiče primjene modela prethodne vlasti, Martinović je rekao da prioritet u Crnoj Gori mora biti opšti interes i poštovanje zakona, a ne lični interes. Na kraju, on je kazao da Crna Gore nema drugog puta do evropskog, te da na putu treba da ispuni zadatke sa evropske agende, između ostalog obaveze iz poglavlja 23 i 24.

Članica Odbora **Daliborka Pejović** pozvala je kolege da fokusiraju pažnju na obaveze koje Crnu Goru čekaju, posebno kroz finansijsku perspektivu IPA III za 2021 - 2027. godinu. Ona je kazala da postoje odloženi i nespremni projekti za iskorišćavanje sredstava iz pristupnih fondova. Dobra okolnost, kazala je Pejović, je ponuđena fleksibilizacija sredstava koja treba da se iskoriste i usmjere ka Crnoj Gori. Ona ima dilemu koja je adresa na kojoj se određuju prioritetni projekti i šta se dešava sa mapom puta koja je definisana Sporazumom između Vlade Crne Gore i Evropske komisije. Ozbiljnu zabrinost podijelila

je povodom isticanja da problem postoji, bez ponuđenog rješenja u smislu da je dinamika u poglavljima 23 i 24 pomjerena za godinu dana. Ona je kazala da je od sjednice očekivala da će dobiti uvid u presjek i viziju stanja, kao i aktivnosti koje su u toku. Predložila je da se napravi uporedna analiza planiranih i utrošenih sredstava u odnosu na pet prioriteta Evropke komisije i novu metodologiju, koju je Crna Gora prihvatila. Kontinuirano održavanje ljudskih kapaciteta nije objektivna nego personalna odgovornost, kazala je Pejović. Na kraju, pozvala je sve na dodatnu odgovornost, opreznost i ozbiljnost, ali i shvatanje trenutka kada je u pitanju dinamika procesa evropskih integracija.

Članica Odbora **Simonida Kordić** ukazala je na konsenzus predstavnika i vlade i parlamenta u pogledu ozbiljne zabrinutosti povodom kadrovskih kapaciteta u crnogorskoj administraciji. Ovaj izazov je u kontinuitetu prisutan od početka procesa integracija, kazala je Kordić i dodala da je u ovom trenutku goruće pitanje kako upotrijebiti sredstva koja su na raspolaganju, uz dvije konstatacije. Prvo, nema toliko novca koji će riješiti sve probleme u Crnoj Gori i, drugo, Crna Gora nema dovoljno kapaciteta da apsorbuje ni ono što joj je dato na raspolaganje za rješavanje makar dijela problema. Svi administrativni procesi nakon članstva biće standardizovani na nivou država članica EU, a ne na nivou država kandidata za članstvo. Zbog toga je važno da postoje ljudski kapaciteti koji treba da realizuju očekivane projekte. Plate u državnoj administraciji su male. Čak i do deset puta manje u odnosu na privatni sektor, posebno za ljude sa specifičnim vještinama i znanjem za kojima postoji potražnja na tržištu, zbog čega je zadržavanje takvih ljudi na projektima izazov. Problem je sistemski, navela je Kordić, i ima ozbiljne posljedice i sada i u budućnosti, nakon članstva u EU. Kordić je ukazala i na problem kofinansiranja, posebno na nivou lokalnih samouprava, te da je Ministarstvo finansija ranije imalo fond za pružanje pomoći organima za implementaciju projekata, čiji bi iznosi trebalo biti veći jer je sama potreba za pomoći veća, zaključila je Kordić.

Član Odbora **Jevto Eraković** je kazao da je liderska pozicija u oblasti evropskih integracije koju Crna Gora ima u regionu rezultat mukotrpnog i predanog rada u prethodnom periodu. Nova vlast i posle godinu dana od izbora nema konkretne predloge i korake kako dalje unaprijediti proces, već samo daje osvrt na prethodno urađeno i to u negativnom smislu, bez isticanja alternativnih rješenja. Eraković je posebnu pažnju posvetio projektima u oblasti zdravstva. Podsjetio je prisutne na ekspoziciju Vlade u kojem je premijer najavio da će početak izgradnje Klinike za infektivne bolesti i Klinike za dermatovenerologiju biti u prvoj godini njegovog mandata, a na sjednici je istaknuta loša komunikacija sa Delegacijom Evropske unije kao razlog što se nije desio početak radova, pa je Eraković pitao ko je odgovoran za takvu komunikaciju.

Zamjenik člana Odbora **Dejan Đurović** kazao je da su se na sjednici nametnula dva pitanja: trošenje sredstava iz IPA 2018 u 2021. godini i nepopunjenost radnih mjesta u Upravi javnih radova Crne Gore. Đurović je konstatovao da prioritet Vlade jeste proces

evropskih integracija i da je potvrda evropskog puta Crne Gore činjenica da Crna Gora jeste dio Evrope, njene kulture i istorije. Važnije pitanje je pitanje neodstataka kadra i kako to riješiti.

U svom odgovoru poslaniku Erakoviću, Lučić je kazao da je loša komunikacija vođena između prethodnog direktora Uprave i predstavnika Delegacije EU, a što se tiče početka izgradnje Klinike da je bila potrebna promjena ugovora za izvođenje radova kako bi se krenulo sa realizacijom projekta.

Povodom pitanja za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, državni sekretar Nebojša Veličković pojasnio je da je udio utrošenih sredstava u okviru IPARD programa u 2019. godini za Mjeru 1 - Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava iznosio 20,97%, a za Mjeru 3 - Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda 7,94%. Za razliku od 2019. godine, tokom 2020. godine u okviru mjere 1 je iskorišćeno 4.151.570,26 eura, a za mjeru 3 za cijelu 2020. godinu je iskorišćeno svega 458.774,33 eura. On je naveo da u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nisu zadovoljni realizacijom projekata u prethodnom periodu, ali da aktuelni predstavnici Ministarstva nisu odgovorni za takvo stanje, te da se nadaju da će se kroz pozive koji se očekuju do kraja godine povećati stepen iskorišćenosti sredstava koji su na raspolaganju. Što se tiče ljudskih kapaciteta, Veličković je kazao da je u odabiru kadra raspoređenog na ovim poslovima razmatrana isključivo profesionalnost i stručne reference, bez primjene selektivnosti.

Predrag Sekulić je ponovio da je on istakao precizne brojke, koji ukazuju da iskorišćenost sredstava nije zadovoljavajuća, te podsjetio na činjenicu da je sami agrobudžet usvojen sa sedam mjeseci zakašnjenja.

Glavna pregovaračica Zorka Kordić podsjetila je da je proces evropskih integracija zajednički zadatak svih društvenih aktera. Pregovaračka struktura je postavljena 2012. godine, na početku pregovora, koju nije neophodno mijenjati promjenom vlasti, naprotiv. Ona je dodala da su radne grupe postojale sve vrijeme, a da su sektorske politike koje su neka pokrivale 18 ministarstava bile koheziona spojnica za institucionalnu tranziciju. Ali, naglasila je da je rad administracije nastavljen u kontinuitetu i da je na ekspertskom nivou sve vrijeme funkcionisao. Ipak, Kordić je istakla da je pitanje nedostatka ljudskih kapaciteta, kao i zadržavanje postojećeg stručnog kadra, naslijeđen problem iz dvije prethodne finansijske perspektive. Što se tiče IPA III programa, jasna je slika očekivanja, ali je potrebno da se unaprijedi kvalitet projekata, zaključila je Kordić.

Predsjednik Odbora je potom predložio nekoliko zaključaka u odnosu na ono što se moglo čuti kroz prethodnu raspravu:

ZAKLJUČCI

Članovi Odbora za evropske integracije na 8. sjednici Odbora upoznali su se sa Informacijom o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2020. godinu.

Nakon predstavljanja dokumenta i dodatnih informacija od strane predstavnika strukture za koordinaciju i upravljanje korišćenjem sredstava dostupnih kroz programe podrške Evropske unije Crnoj Gori, članovi Odbora su konstatovali sljedeće:

1. Posebno je istaknuta potreba daljeg kadrovskog jačanja i motivisanja službenika u javnoj administraciji koji rade na poslovima od značaja za korišćenje fondova EU, uključujući i kroz dodatnu finansijsku, ali i druge oblike stimulacije, čime bi se spriječio odliv kvalifikovanog kadra u nacionalnim IPA strukturama i tijelima i na kvalitetan i održiv način riješio jedan od ključnih izazova za uspješno korišćenje sredstava iz programa podrške EU Crnoj Gori.
2. Zadužuje se služba Ministarstva finansija, Kancelarije za evropske integracije i Odbora za evropske integracije za izradu istraživanja o mogućim formama u pravcu realizacije projekata, angažovanjem dodatnih kapaciteta kroz privatnopravno partnerstvo ili ekspertizu i sl. formi.
3. Pozdravljena je uspješnost u ugovaranju finansijskih sredstava dostupnih Crnoj Gori u okviru finansijske perspektive IPA I, čiji je dokaz stepen ugovorenih finansijskih alokacija u odnosu na ukupna sredstva dostupna u okviru IPA I. Skrenuta je pažnja na razliku između procenta ugovorenih i procenta isplaćenih sredstava i iskazano očekivanje da će u perspektivi IPA II dostupna sredstva biti iskorišćena u većem obimu.
4. Skrenuta je pažnja na niski procenat isplaćenih sredstava u okviru finansijske perspektive IPA II, te ukazano na potrebu da se intenzivira realizacija ugovorenih i ugovaranje preostalih planiranih akcija u okviru IPA II, kako bi se uspješno realizovali svi planirani projekti i zadržala stopa iskorišćenosti sredstava iz finansijske perspektive IPA I.
5. Apelovano je na upravljačku strukturu da se ubrza rad na identifikaciji i pripremi zrelih i relevantnih projekata u okviru finansijske perspektive IPA III, posebno u svijetlu činjenice da u okviru IPA III za Crnu Goru neće biti opredijeljena posebna finansijska alokacija, već će ključni kriterijum za finansiranje projekata biti njihov kvalitet, bez obzira na zemlju korisnicu iz koje su projekti predloženi.
6. Razmotrene su informacije vezano za rad Nacionalne investicione komisije i ažuriranje Jedinствене liste prioritетnih infrastrukturnih projekata (SSP), koje se očekuje do decembra 2021. godine. U cilju doprinosa transparentnosti rada Komisije i uspješne identifikacije prioritетnih projekata, pozvano je na

intenziviranje dijaloga o ovoj temi između Komisije i Skupštine Crne Gore - Odbora za evropske integracije.

U tom cilju, dogovoreno je i organizovanje okruglog stola za razgovor o listi zrelih projekata koji će biti kandidovani za finansiranje u okviru Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan.

7. Ukazano je na suštinski značaj kvalitetnog praćenja realizacije projekata finansiranih iz fondova IPA i njihovih rezultata, posebno sa aspekta uticaja na unapređenje stanja i doprinosa kvalitetu života građana, kao i sa aspekta održivosti rezultata projekata, a sve u cilju efektivnije i kvalitetnije iskorišćenosti finansijske podrške EU Crnoj Gori.

8. Ukazano je na značaj korišćenja naučenih lekcija iz finansijskih perspektiva IPA I i IPA II za adekvatnu pripremu i sprovođenje projekata u okviru perspektive IPA III, kao i za unapređenje kapaciteta upravljačke strukture i korisnika sredstava EU.

U tom cilju, poziva se Kancelarija za evropske integracije da obezbijedi nezavisnu eksternu procjenu sveukupnih rezultata i učinaka u korišćenju sredstava dostupnih u okviru finansijskih perspektiva IPA I i IPA II, kao i ključnih rizika i izazova vezanih za sprovođenje programa podrške EU i ukupnih kapaciteta upravljačke strukture i korisnika podrške.

9. U cilju realnog sagledavanja stanja u pogledu zrelih projekata koji mogu biti finansijski aktivni u okviru IPA III iskazana je potreba za izradom uporedne analize stanja u odnosu na pet prioriteta iz programa IPA III.

10. Pozdravljeno je osnivanje Fonda za podršku opštinama za pretfinansiranje donatorskih projekata, što je bila jedna od preporuka i Odbora za evropske integracije u prošlom sazivu Skupštine Crne Gore, čime se značajno uticalo na povećanje stepena ugovorenih projekata i učešća opština u korišćenju sredstava EU. Ukazano je na potrebu za dodatnim unapređenjem saradnje centralnog nivoa sa lokalnim samoupravama, kroz jačanje kapaciteta opštinskih jedinica/timova koje sprovode IPA projekte.

U tom cilju, dogovoreno je organizovanje okruglog stola na temu učinaka i uspješnosti u funkcionisanju Fonda za podršku opštinama za pretfinansiranje donatorskih projekata.

11. Ukazano je na kašnjenje u usvajanju zakonodavnih akata važnih za efikasnu realizaciju IPARD programa, te pozvamo na intenzivnu saradnju Vlade i Skupštine i Odbora u pripremi i usvajanju zakonskih rešenja, kako bi se omogućilo ubrzanje procesa i stvaranje adekvatne osnove za uspješno korišćenje sredstava podrške EU Crnoj Gori.

U tom cilju, inicirana je aktivnost Odbora na temu iskorišćenosti sredstava u okviru IPARD programa, kroz otvaranje rasprave vezano za projekte u ovoj oblasti.

12. Ponovo je ukazano na zaključke sa prethodnih sjednica Odbora, kojima je konstatovano da je potrebno posvetiti pažnju analizi finansijske perspektive procesa pristupanja Crne Gore, posebno u odnosu na ključne sektorske politike, projekte i aktivnosti koji se odnose na ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog procesa sa EU.

Predsjednik Odbora ponovio je da se radi o preliminarnim zaključcima i pozvao članove da daju doprinos i komentare do naredne sjednice kad će se oni i formalno usvojiti.

Nakon što se zahvalio gostima na učešću na sjednici, prešlo se na razmatranje tačke Razno.

TAČKA 2

RAZNO

Predsjednik Odbora konstovao je da su članovi saglasni sa zapisnikom sa 7. sjednice i zaključcima sa 9. sjednice i informisao kolege o najavljenim aktivnostima.

Naime, Gvozdrenović je informisao članove o radionici koju organizuje Misija OEBS-a za članove Odbora za evropske integracije i Odbora za međunarodne odnose i iseljenike, na temu uloge odbora za EU poslove u parlamentima zemalja članica EU i zamolio poslanike da informišu Sekretarijat o mogućnostima učešća na radionici. U okviru projekta podrške parlamenata EU Interpares, kazao je da je planirano nekoliko aktivnosti za članove Odbora za evropske integracije. Ono što prvo slijedi je usmjerenost na definisanje odnosa parlamenta i vlade u EU poslovima – kroz organizovanje online sastanaka sa poslanicima parlamenata EU, gdje će eksperti govoriti o tome na koji način su regulisali međuinstitucionalnu saradnju i kako ona funkcioniše u praksi.

Pošto nije bilo prijavljenih za dalju raspravu, predsjednik Odbora je zaključio sjednicu.

Sjednica je zaključena u 11.05 časova.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Branimir Gvozdrenović